

Žmonės

Legendos

Nr. 4 (11) 2012 m. rudo

Kaina – 5,90 Lt

VIOLETA PALČINSKAITĖ:

„Aš visą gyvenimą
mégau tigrui į
nasrus galvą kišti...“

JULIJA IR JONAS BILIŪNAI

Kai laimei
likimas teduoda
tris dienas

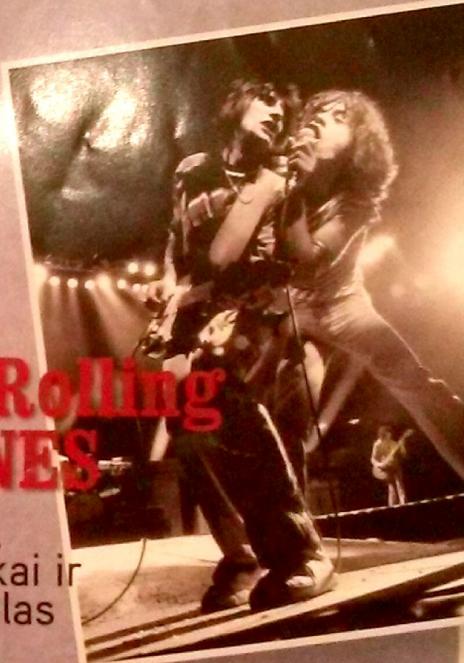
Stilius pagal
DŽEIMSA
BONDĄ

Dalia Kutkaitė

I meninės gimnastikos žvaigždes
– per alinančias treniruotes
ir politinę mėsmale

The Rolling STONES

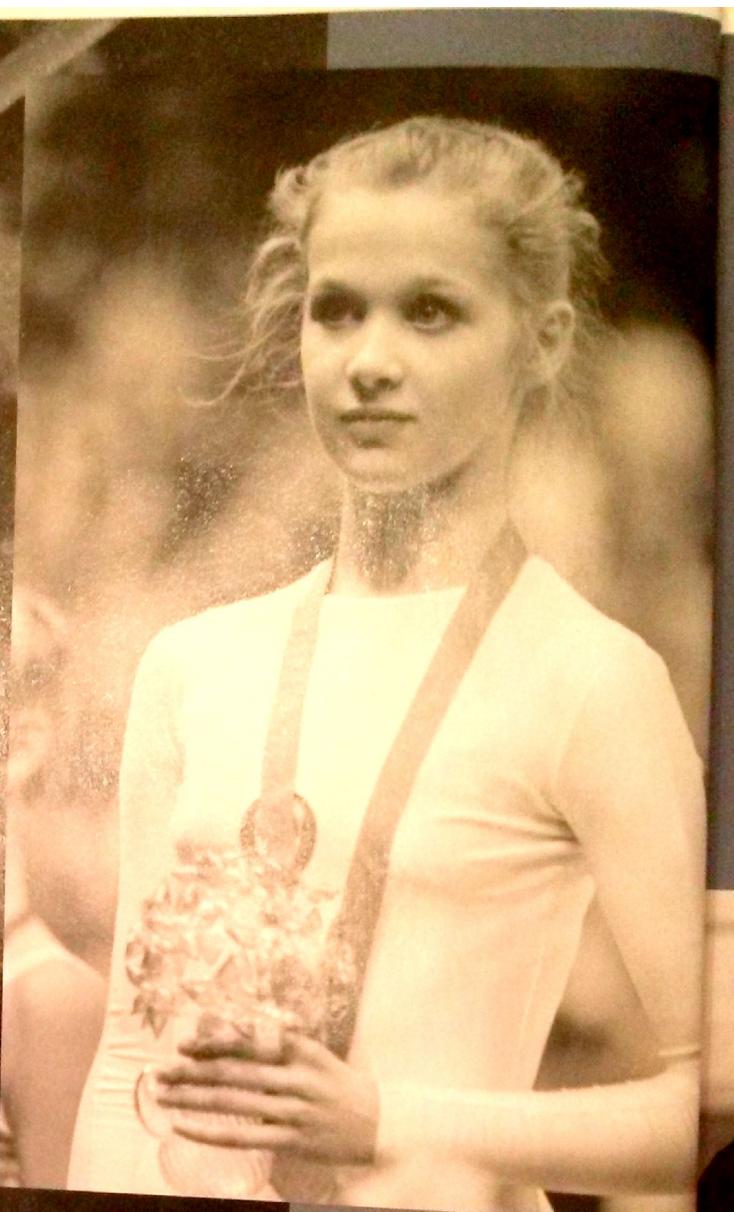
Seksas,
narkotikai ir
rokenrolas

www.zlg.lt

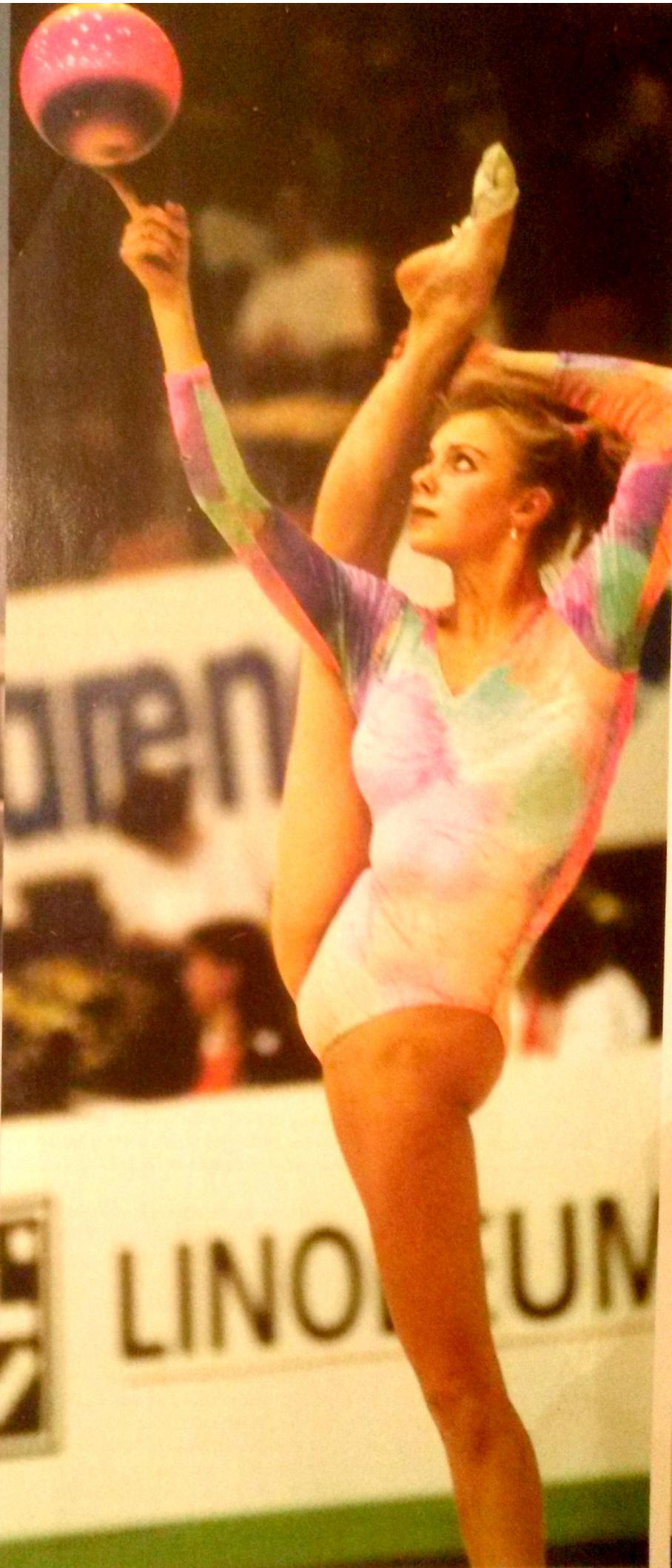
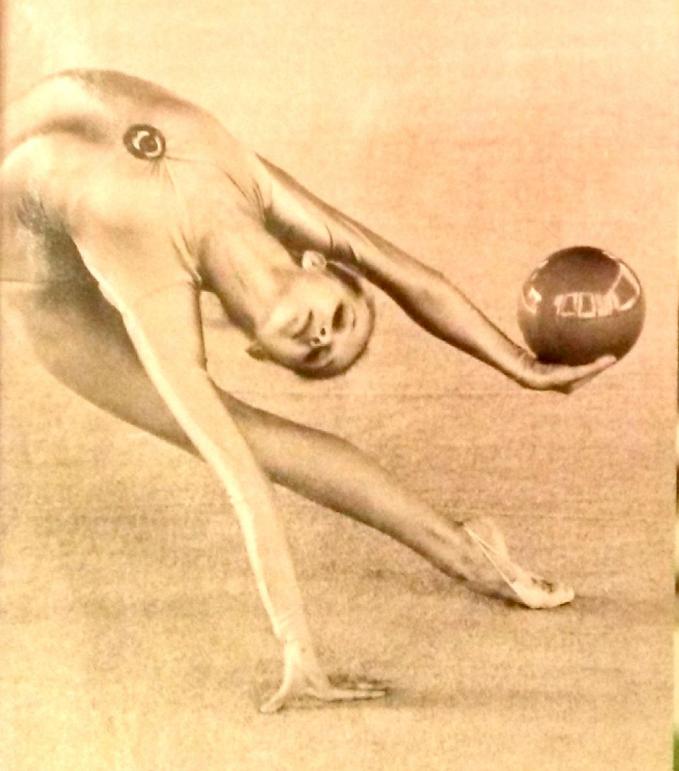
Legendos
Veidai

Geležinių COLIUKIŲ era

Prieš trejetą dešimtmečių Dalia Kutkaitė, ko gero, buvo ne mažiau populiarė nei estrados žvaigždės, kino aktorės, televizijos diktorių. Panašiai kaip dabar Lietuvą išjudinusi auksinė plaukikė Rūta Meilutytė, Europos meninės gimnastikos čempionė mylėta, garbinta, tik apdovanota ne premija, o vazelėmis ar garbės raštais. Dalia, kaip dabar jaunoji Rūta, buvo mergina virstantis labai ankstį šlovės paragavęs vaikas. Vaikas, iki titulų kopės per prakaitą, ašaras, bet įveikęs save.

Dalia MUSTEIKYTĖ

Š

ią vasarą per Londono olimpines žaidynes pasaulis gręžėsi į Kiniją – visus pragaro ratus primenančius sporto internatus, kur nežmoniškomis sąlygomis ugdomi būsimieji čempionai ir prizininkai – vos kelerių metų vaikai. Tai paskatino prisiminti legendines mūsų gimnastes – juk į didžių sportą jos ējo taip pat vos nuo kelerių metų. Žinoma, nieko panašaus kaip mažieji kinai nepatyrė. Sąlygos joms buvo sudarytos ištisies kitokios, bet fizinis ir psychologinis krūvis – ne vaikų pečiams. Ir dar – gyvenimas pusbadžiu, kad prilygtu amžinomis varžovėms – per diūvusioms bulgarėms. Ne kiekvienas suaugęs tiek išvertė – nebent pasirinktą sporto šaką mylėtų taip, kaip jos. O kur dar papildomas – politinis – niuansas.

„Per daug lietuviškų pavardžių“, – prieš vieną Europos čempionatą išgirdo legendinė trenerė Vaida Kubilienė, kai jai buvo patikėtas SSRS jaunių rinktinės vairas. Mažutėlė Dalia Kutkaitė – tikras deimantas tarp kitų jaunučių gimnastičių – jau buvo pažadėta vienai Sąjungos trenerei, bet... Vaida Kubilienė į treniruočių stovyklą išvyko drauge su ja. „Sakiau, man gali neduot nei valgyt, nei kur gyvent, – po krūmu nakvosiui, bet vienos jos nepaliksiu. Pirmose treniruotėse Dalia atsistoja, o choreografas reikia: „Litovskaja derevnia, ty budiš tianut nogu? („Lietuviškas kaime, ar ištempsi koją?“)“ Nusivesdavau ją į kitą kambarį, ten dviese visus niuansukus šlifuodavom, kad mažiau šauktų „litovskaja derevnia...“ – pasakoja trenerė. Netrukus tai baigėsi – išskirtinai talentinga Dalia viską atlindavo geriau nei kitos.

„Būdavo, stovykloje Novogorske užsuki į valgyklą – nėra trenerių. Pasiimi sviesto, riekę batono, tepi, o išgirsti šaukiant: „Ateina!“, akimirksniu priklijuojti į sviestu prie stalo apačios. Dabar atrodo juokinga: kas būtų atsitikę, jei spurgą kokią būtume suvalgiusios, juk toks fizinis krūvis...“ – prisimena kita garsi Vaidos Kubilienės auklėtinė Kristina Kliukevičiūtė.

Devintajame dešimtmetyje žibėjo ir pasaulio, Europos, Sovietų Sąjungos prizininkės Tatjana Zalisko, Jurga Narščiūtė, Jūratė Aksamitauskaitė, Erika Meškauskaitė, nuo dešimties metų SSRS rinktinei priklausiusi bei įvairių titulų iškovojo Sigutė Kubiliūtė, kuri vėliau kviesta teisėjauti net trejose olimpinėse žaidynėse. Patekti į bet kurį tarptautinį turnyrą buvo galima tik per Maskvos filtrą – ką nors laimėti Sąjungoje, atsidurti rinktinėje, o Lietuva tuo metu buvo ištisies neprasta meninės gimnastikos kalvė. Pagrindinis žmogus čia buvo Vaida Kubilienė, savo šalies sportininkėms skynusi kelius ne tik profesionalumu, kietu būdu, bet ir milžinišku autoritetu Maskvoje. Jai teko ne tik būti griežtaja, reikliaja trenere, bet ir saugoti auklėtinės nuo bereikalingų emocijų, kurių šiame korumpuotame (rezultatai matuojami ne sekundėmis, metrais, o teisėjų balais) ir politizuotame (visuomet dominavo rusės ir bulgarės) sporte – per akis.

Garsiausios Vaidos Kubilienės auklėtinės ne tik sugebėjo atskiesti bulgarų ir rusių dominavimą. Jos turi dar vieną bendrystę: Dalia Kutkaitė prieš 1984-ųjų Los Andželo olimpines žaidynes buvo laikoma pajėgiausia pasalyje, Kristina Kliukevičiūtė lygiaverčių varžovių neturėjo artejant 1992-ųjų Barselonos olimpiadai. Dalia į Los Andželą neišvyko, nes prieš pat žaidynes paaškėjo, jog sovietiniai sportininkai Jungtinėse Valstijose nesivaržys. Kristina taip pat liko už Barselonos borto – Lietuvos meninės gimnastikos federacija nespėjo tapti tarptautinės organizacijos dalimi. Kažkas pavėlavo, įsikišo galingesnės šalys, įspynė ir šeimyniniai aukštų vadovų santykiai... Jungtinė, buvusios SSRS, komanda lietuvių tuomet įkalbinėjo atstovauti jai, bet nejau startuosi su svetimos valstybės vėliava?.. Dėl istorinių aplinkybių trenerė, tuo laiku įsitvirtinusি pasauliniame geriausiu savo srities specialistų trejete, taip ir neatvedė nė vienos auklėtinės iki olimpinės garbės pakylos. Bet tai – tik detalės sudėtingame jos ir gimnastičių kelyje link legendos.

Viskam savas limitas

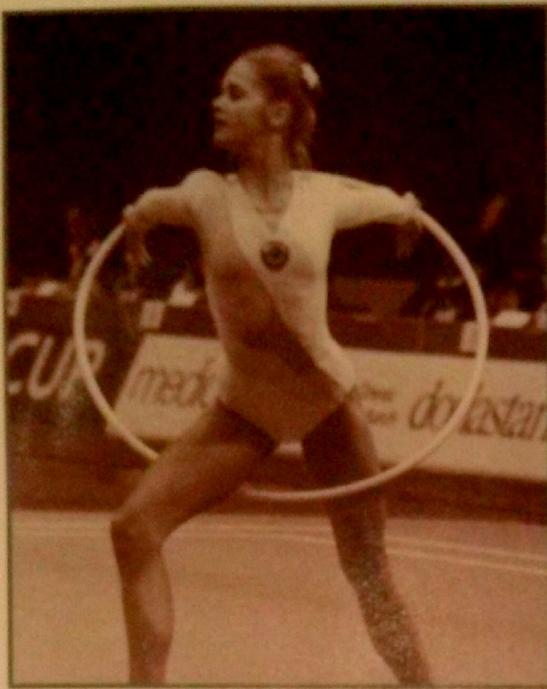
Garsiausia visų laikų Lietuvos gimnastė **Dalia KUTKAITĖ** šiandien su šeima gyvena Ispanijoje, nebent nieko bendra su gimnastika ir dėl to jaučiasi tik laimingesnė.

Gedimino Žiliusko nuotrakta. Daugiau apie Dalia Kutkaitės mokinį

Sportuodama Dalia išvengė didesnių traumų, nes iš prigimties buvo labai lanksti: „Nereikėjo manęs laužyti“

Buvau labai judrus vaikas, nė penkių minučių neišverdavau vietoje. Darželyje tuo pat sukviesdavau vius, pakibdavau kojomis radusis koją atramą ir norėdavau, kad man plotų. Auklėtojos iškvietė tévus: „Ką nors su ta mergaite darykit, nes vieną dieną ji užsimuš.“ Užtat ir nuvedé į salę, kad išsikraučiau. Išsyk labai patiko trenerė Aldona Giiriūnienė. Ji, mane pamačiusi, kone rankomis ploti pradėjo. Nežinau, ką jžiūréjo, bet jau tą pačią akmirką norėjau likti treniruotėje, man buvo beprotiškai gražu žiūréti į tas mergaites, mačiau, kad ir pati šio to išmokstu. O kai atsiranda vaikiškas noras ko nors siekti, viską darai iš meilės, negalvoji, kas bus. Man atrodė, laiko salėje nebeužtenka, treiniravausi namuose. Viskas buvo išdaužyta, nes žaidžiau gimnastiką, o ne lélémis. Paskui, kai prasidėjo pirmieji laimėjimai, atrodė: pasaka, aš gimusi po

laiminga žvaigžde", – užsisvajoja žiūrėdama į nuostabius gėlynus pussererės Danguolės namuose Vilniuje. Čia Dalia mėgsta apsistoti, kai atvyksta kasmečių vasaros atostogą iš Ispanijos, kur gyvena jau daugiau nei dvidesimt metų.

Dailutė, smulkutė ji buvo nuo vaikystės. Darželyje rikiuodamos vaikus pagal ūgi, auklėtojos ją eilėje statydavo paskutinę ar priešpaskutinę. Ir kaip tai nepatikdavo! „Bet nuotraukose aš bent per žingsnį išlindusi į priekį, kad visi pamatyti“, – juokiasi Dalia. Ir išties ją greitai pamatė ne tik Sajungoje, bet ir pasaulyje. Tik tas noras būti pastebėtai kainavo beprotiškai daug. Dalia ir toliau treniravosi ištisas dienas, aštuonerių pateko pas trenerę Vaidą Kubilienę: „Keturių valandų užtekdavo galbūt tik apšilti, dirbdavome aštuonias, devynias ar dešimt, nors buvome vaikai. O dar – minimaliai valgantys. Atsigrežusi atgal pagalvoju: „Šaunuolė, atlaišiu.“ Dabar nieko panašaus nesiimčiau.

Tada buvo keista mada – gimnastės turėjo lieknėti, kol išdžiūdavo. Kiekvienas gramelis atrodė tragedija, nors kai pažiūriu nuotraukas, visuomet buvau normalus plonas vaikas... Paskui mane vaikystėje bėgiojo giminės: „Suvalgyk bent kąsnelj...“ O aš: „Né už ką, nerodykit man maistol!“ Kartais to kąsnelio norėdavosi beprotiškai, bet žinodavo: nuvykus į Maskvą dukart per dieną teks lipti ant svarstykių: „Valgyti gali, o svorio priaugti – ne. Pagal mano ūgi – kokius 164 centimetrus – 44 kilogramai jau atrodė labai daug. Storulė – baisu ir pasirodyti. 42 kilogramai – jau gerai. Kaulai šviečia, pilvas prie nugaros prilipęs...“

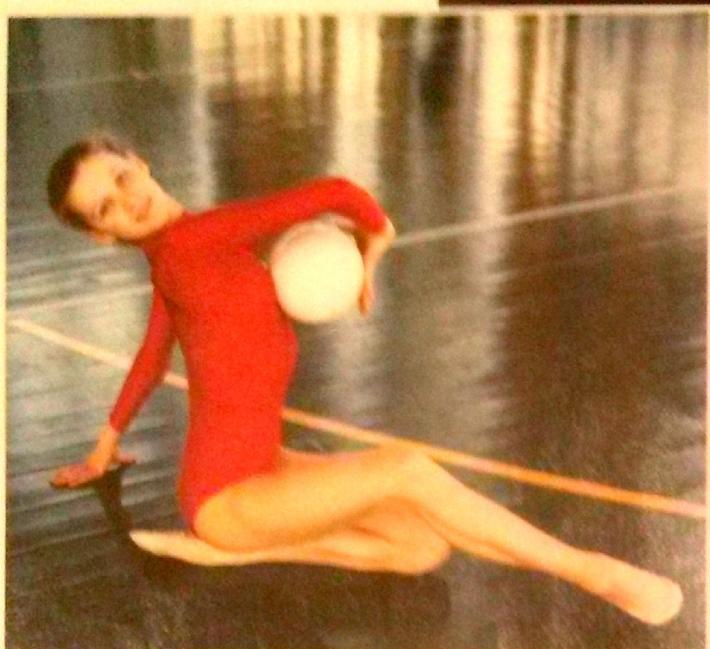
Kadangi vaikystėje ir paauglystėje daug laiko praleisdavo ne namuose, mokydavosi savarankiškai, atsiskaitydavo mokykloje Vilniuje. „Dabar tiek sportuoti ir mokytis Lie-

tovoje tikriausiai nebūtų įmanoma. O tada visi suprato, palaikė. Jei ne sporte, gal moksle būčiau save realizavusi?.. Tokia vaikystė anksti subrandino, daugiau davė, nei atémė. Ipratau būti stipri, atsirinkti žmones, skirti tiesą nuo melo“, – šiandien mano.

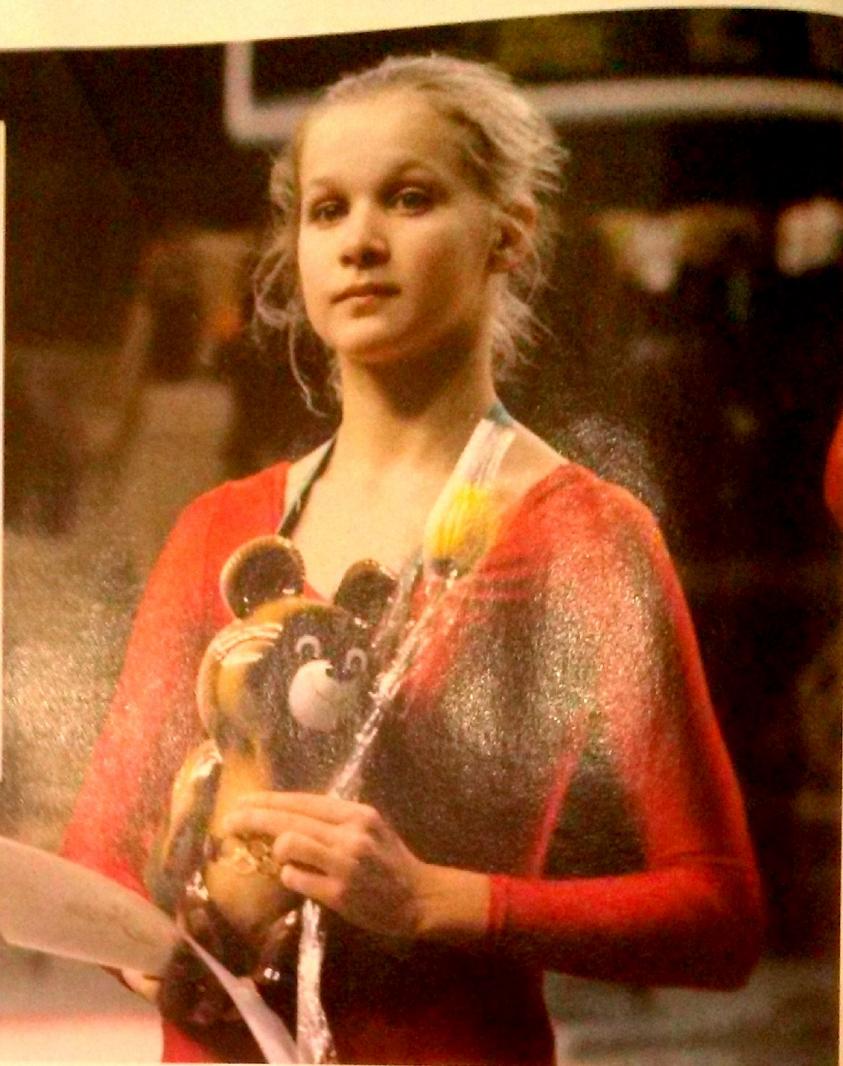
Valingai, stipriai Dalytei sekési skinti mažesnes ir didesnes pergales. Tada atrodė, jog viskas klostosi geriau, nei gali būti, bet... vienos pasakos turi pabaigą. Jos pasakos knygą užvertė Sovietų Sajungos rinktinė. „Kol buvau jauna, tik perspektyvi, dar nepasiekusi rezultatų, tarsi niekam ir netrukdžiau. Bet kai pasipylė titulai, Sajungos trenerių ir federacijos vadovų veidai ėmė keistis, „prasidejó“ tas jungtinis sunaikinimo mechanizmas. Kaip čia taip? Kažkokia nežinoma mergaitė iš Lietuvos? Kokios čia dar pirmos vietas? Taip negali būti! Tada dar laikiausi. Kuo labiau mane smukdė, tuo didesnis sportinis pyktis virė, tuo labiau norėjosi treniruotis ir daryti viską dar geriau.

Laikėmės, kai po Europos čempionato buvo nuimta ta rusų trenerė, kuri man davė šansą ir pakvetė į rinktinę, atėjo vyras, kaip ▶

Buvo keista mada – gimnastės turėjo lieknėti, kol išdžiūdavo. Kiekvienas gramelis atrodė tragedija, nors kai pažiūriu nuotraukas, visuomet buvau normalus plonas vaikas...

Anu laikė apdovanojimai – ne piniginiai prizai, o suvenyrų, garbės raštai. Bet širdžiai jie labai brangus

Sunkiausia buvo žinia, jog sovietiniai sportininkai nevažiuos į 1984-ųjų Los Andželo olimpiadą. Ir tą pasakė likus dviem mėnesiams iki žaidynių, kurios, jaučiau, – mano šansas. Rinktinėje tuomet buvau numeris vienas...

Šiandien pamenu pavardę – Viktoras Klimenka. Jis buvo užkietėjės nacionalistas. Prasidėjo teroras. Jis visais jmanomais ir nejmanomais būdais bandė palaužti ir mano trenerę Vaidą Kubilienę, ir mane. Kaip nors reikėjo mus sužugdyti, kad rezultatų nebūtų. Deja, jam nepavyko. Bet ta kova, įtampa darė savo. Nesyk šmëstelėjo mintis – reikia trauktis, bet pagalvodavau, kad tai būtų proga Klimenkai išsauti šampaną, nes kam nors kitam atverčiau kelią. Juk tiek dirbta. Ar to norėjau? Ne... Vėl éjau į priekį, – prisiminus suvirpa balsas. Kartą prieš čempionatą Kijeve varžovės ipjovė Daliai lanką, 1984-aisiais per Geros valios žaidynes bulgarių trenerė sulaužė jos kaspino lazdėlę – teko startuoti su svetimų įrankiu.

Ji puikiausiai prisimena pirmajį savo laimėjimą Sąjungos čempionate, nors tebuvo septyniolikos. „Važiavau tik kovoti dėl vietos po saule, nes vos trys gimnastės iš visos šalies galėjo vykti į pašaulio čempionatą, o laimėjau auksą visose rungtynėse. Atrodė, jau pasiekiau VISKĄ. Dėl to vertėjo tiek vargti, kentėti. Kaip šiandien prisimenu: 1982-ieji, Talinas. Pati pradžia, kai émiau visiems trukdyti. Kai jau éjau pirmosios vietos link, liko paskutinis pratimas, j salę susirinko visos anksčiau pasirodymą baigusios gimnastės ir pradėjo man visokiaisiais būdais trukdyti – net negalėjau normaliai apšilti. Atsimenu, priéjau prie Kubilienės, ji priglaukdė mane: „Bet tu juk stipri, protina, išlaikyk kaip nors...“ Ji taip nuoširdžiai tą pasakė, o aš gyvenime

nesu taip atlikusi šito pratimo kaip tąsyk. Be Trenerės nebūčiau viso to atlaikiusi. Buvau darbštis, bet tas jos psichologinis tvirtumas – lyg Margaret Thatcher... Juk pirmiausia žlugdė ją, kad paveiktu mane. Kol treniravausi, to dar nesuvokiau, o dabar puikiai suprantu, koks skydas man ji buvo. Tąsyk laimėjau. Ir tai tokia vidinė laimė – ta pergalė prieš sunkumus, viską... Įrodymas, jog išspaudžiau daugiau, nei galiu“, – prisimena.

Daugiau, nei gali, ši mažutėlė trapi mergaitė padarė ir Europos čempionate, kuris vyko netrukus. Senajame žemyne tuomet karaliavo bulgarės. Nors sovietinės gimnastės, dabar sako Dalia, buvo daug kartų geresnės, laimėti joms paprasčiausiai neleisdavo. Tais pačiais 1982-aisiais ji tapo absoluciūja Europos čempione. Ši pergalė – viena saldžiausiu karjeroje: „O visa kita – sunkumai, ašaros. Bet dirbi, tyli kaip kareivis. Atlaikius visą ta pragarą, sunkiausia buvo žinia, jog sovietiniai sportininkai nevažiuos į 1984-ųjų Los Andželo olimpiadą. Ir tą pasakė likus dviem mėnesiams iki žaidynių, kurios, jaučiau, – mano šansas. Rinktinėje tuomet buvau numeris vienas... Tai buvo jau ne bėda, labiau – tragedija...“

Prieš kiekvieną kelionę svetur sportininkėms tek dav'o išklausyti instruktažą. Kartą, pasakoja Dalia, prieš startą ji užsimiršusi persižegnojo – juk visi turi tam tikrų ritualų. Tada, manė, ją tikrai šveis iš rinktinės ir niekada į užsienį nebeleis. „Man pravedė politinį ir moralinį auklėjimą. Juo-

kinga – septyniolikmetė stovėjau nulenkusi galvą, kaip kokia musikaltėlė prieš tris suaugusius rusus su Klimenka priešakyje. Dabar atsiminimai tik juoką kelia, bet tada... Kapitalizmo pažiūrėti tegalėjome su palyda, kaip viščiukai išrikuoti. Įdomus savotiškai etapas: išvažiavai į užsienį ir ką matei? Salę. Ir kelią nuo salės iki viešbučio. Retkarčiais po varžybų, jei sutapdavo, kad léktuvas vakare, užsukdavome, pavyzdžiu, į Luvrą Paryžiuje“, – pasakoja legendinė gimnastė.

Iš didžiosios karjeros liko ne tik svaigį pergalų džiaugsmo, bet ir nemažai nuoskaudų. Jas vis prisimindavo ir išvykusi į Ispaniją, pradėjusi dirbtį trenere: „Būdavo, šypsausi vaikui, skatinu, nors žinau – laimėti jam niekas neleis. Ši šaka labai korumpuoja. O vaikui to nepasakysi. Kaip ir nepasiūlysi ateiti pažaisti gimnastikos. Šis sportas reikalauja absolitaus atsidavimo.“

Saulėtojoje Ispanijoje Dalia atsidūrė 25-erių – lankė draugę, bet sulaukė darbo pasiūlymų. „Kažkada dirbai vardui, paskui vardas ima dirbtį tau. Mane priėmė gerai, kvietė į kelis regionus. Likau Andalūzijoje, kur nebuvo gimnastikos tradicijų, rezultatų. Norejau pabandyti. Greitai supratau, kad visos teorijos, kurių mokiausi Vilniaus pedagoginiame, – niekis, nes kiekvienas vaikas skirtinas. Mokiausi dirbdama“, – prisimena. Su ja išvyko vyras Artūras Klištoraitis ir vos poros metų dukrytė Monika (dabar jai – dvidešimt ketveri). Komunikabilus ir psichologiškai stiprus Artūras greitai Marbėjoje, kur tebegyvena, priprato, vyresnėlė ir jau ten gimusi dešimtmetė Kristina Ispanijoje taip pat jaučiasi puikiai.

Atsidūrusi trenerės kaillyje, Dalia suprato, kad tai – daug sunkiau, nei sportuoti, nes slegia atsakomybė už kiekvieną auklėtinį. Dėl visų nesėkmų ji grauždavosi, neužmigdavo. Reikalavo iš mokiniių ne tik tobulai atlikti pratimus, bet ir rodyti gerus rezultatus mokykloje, – mergaitės atnešdavo pažymį knygeles, trenerė jas tikrindavo. „Gerasinau, kad nepriimsiu sportuoti tą, kurios prastai mokysis. Norejau, kad mergaitės igytų jvairiapusį išsilavinimą, o išėjusios iš sporto – juk bet kada tas gali nutikti – rinktusi gyvenimo kelią. Nereikia čia tą didvyriškumą, maryčių melnikaičių – sportas turi teikti malonumą. Aišku, reikalavau, kad stengtysi, dirbtų kuo profesionaliau, bet to siekiau per meilę gimnastikai.“

Sulaukusi 36-erių, Dalia tam tikra prasme įgyvendino olimpinę svajonę – su nacionaline Ispanijos rinktine dalyvavo 2000-ųjų Sidnėjaus žaidynėse. Iškopus į aukščiausią lygi, atsivijo tie patys košmarai, nuo kurių buvo pervaargusi sportuodama: nuolatinė įtampa, rezultatų reikalavimas, nesibaigiantis bėgimas ir beprotiškas nuovargis. Šeima įprato, nepriekaištavo, kad ji nuolat galvoja apie darbą, namai nebūtinai tobulai sutvarkyti, pietūs ne visada paruošti, bet sustoti nutarė pati. „Labai norėjau į olimpiadą, prašiau vyro: „Pakentėkit, man labai reikia. Jis garbingai viską ištvertė, bet ateina momentas, kai

suprantį, kad jau – viskas, limitas, galiojimo laikas baigėsi. Pajutau, kad jégos apleidžia ir daugiau nebegaliu. Be to, gimnastika ir visos povandeninės jos srovės man tapo nebemiela. Norint suktis tame korumpuotame pasaulyje reikia atitinkamo charakterio. Su vaikais gali dirbtī tik iš didelės meilės ir tikėjimo, pats turi jų jiems skiepyti. Jei to néra, geriau net nesiartink prie vaikų. Juk jie viskuo tiki, turi matyti tvirtą trenerę. Na, nedavé Dievas man talento tiek išspausti iš savęs...

Sprendimą priimti padėjo ir mažoji Kristina, kuri, būdama trejų su puse ar ketverių metų, ateidavo į salę, kai dar dirbau trenerė, laksydavo iš paskos, tamypdavo mane už rankų ir kartodavo: „Na, kada pagaliau būsi normali mamytė?“ Štai jau septyneri metai su gimnastika neturiu nieko bendra ir esu tokia laiminga! Gal dėl to, kad anksčiau save atiduodavau viskam, išskyrus šeimą, dabar jaučiu tokį džiaugsmą ir pilnatvę. Nueinu į salę, pažiūriu varžybas, draugiškai patariu kolegėms. Ir viskas. Taškas! Dabar padedu vyrui, kuris užsiima nekilnojamuoju turtu, ir mėgaujuosi viskuo, ką turiu: šeima, gražia gamta, vidine laisve po šitiek įtampos metų. Ilgiuosi Lietuvos, draugiškos savo giminės. Kasmet atvažiuoame. Dukros labai tą atostogą laukia, kalendoriuje brauko dienas kaip kareivai. Man čia taip gera susitikti su pusbroliais, pusseserėmis, pereiti vaikystės takais, vėl pajusti šieno kvapą. Visi laukia pasilgę, stalai nukrauti...

Zinot, niekada nebuvalau tokia laiminga kaip dabar, kai nukirtau saitus su gimnastika. Gal Dievas už visus vargus man džiaugsmą pagaliau davė“, – iš senų žurnalų viršelių ir nuotraukų spaudoje išsiminus šypsena nušviečia garsiajai Daliai Kutkai tei veidą.

Daliai būdavo nepatogu, jei gatvėje žmonės pažindavo: „Aš – kuklus žmogus. Juk sportavau ne todėl, kad visi pažintų, kad plakatuose būčiau. Užtat kai viskas baigési, net rankomis suplojau...“ Vienas jos – žvaigždės – interviu Lietuvos televizijoje žurnalistei Laimai Janušonytei

Mokykloje ji buvo reta viešinė, užtat daug mokėsi savarankiškai

TIK FAKTAI

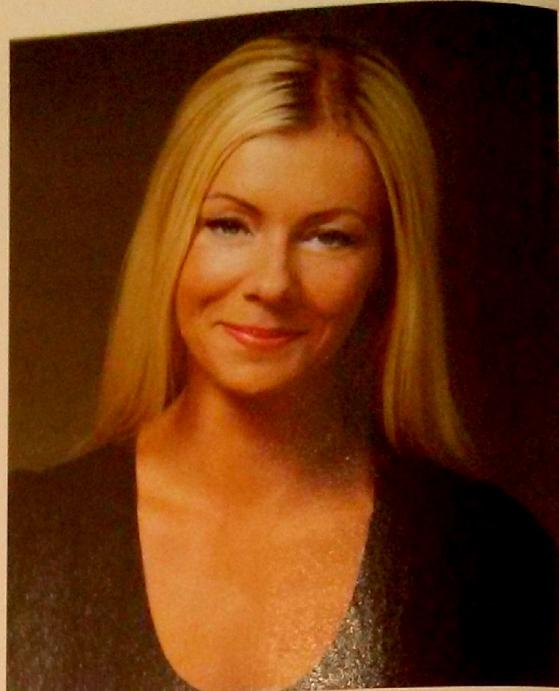
- 1982-aisiais, būdama septyniolikos, Dalia Kutkaitė tapo absolūcia Europos čempionato nugalėtoja
- 1983-įjų pasaulio taurės daugiaikovės varžybų sidabro, su kuoklėmis – bronzos laimėtoja
- Triskart SSRS meninės gimnastikos čempionė. Tautų spartakiados čempionė, kelių tarptautinių turnyrų laimėtoja

O kai ateis mano laikas...

Kai Kristina KLIUKEVIČIŪTĖ kilo gimnastikos žvaigždyne, Dalia Kutkaitė jau galvojo apie karjeros pabaigą. Viena buvo perėjusi išbandymų Sajungos rinktinėse pragarą, kitos viskas dar laukė. Šiandien Kristina gyvena giminėje Kaune ir dirba jaunujų gimnasičių trenere.

„Visą gyvenimą visko bijojau, gėdijausi. Ir dabar esu bailli. Visi stebisi, kaip tokį sportą praėjusi tokia ir likau. Bet kai per varžybas atsistodavau į pozą, nieko nebeprisimindavau – net baimės nelikdavo“, – sako Kristina Kliukevičiūtė

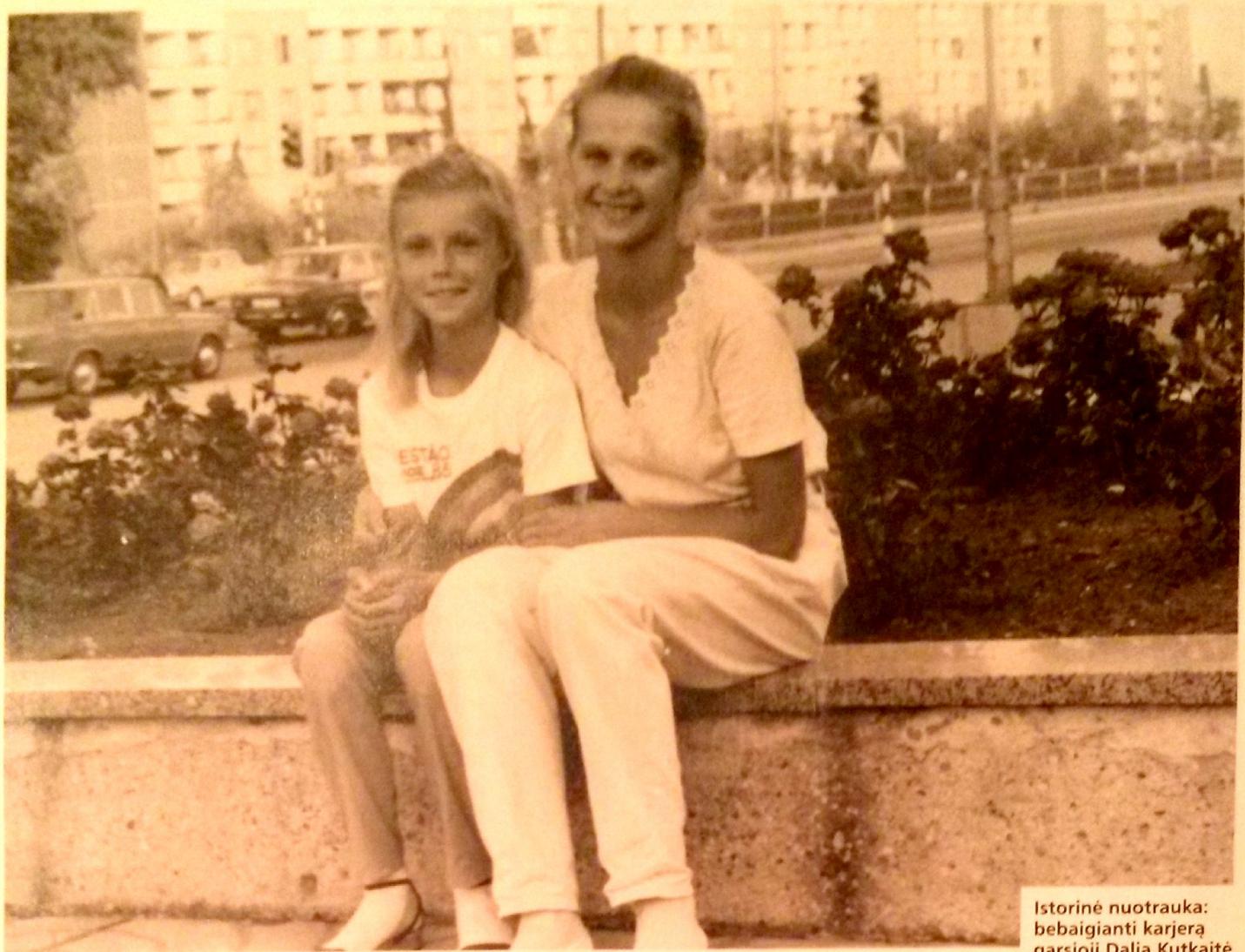

Teodoro Billūno nuotrakta. Agnės Morkūnaitės nuotrauka

Kristinos mama, balerina Zita Kliukevičienė, tikėjosi, kad duktė pasirinks jos kelią. Nuo mažens paskui mamą bėgiojusi mergaitė išties pratino si kilnoti kojas prie sienelės, tempti raumenis, bet pūsto šokėjos sijonėlio neapsivilko. Tiesiai iš darželio atsidūrė sportinės gimnastikos treniruotėse. „Kartą nukritau nuo buomo, užtat paskui treniručią taip bijodavau, prieš jas verkdavau. Pamenu, pradarė salés duris tėtis per jégą vidun įstumia, o aš kimbu jam į koją... Galiausiai durys užsidarydavo“, – net nusipurto prisiminusi Kristina.

Tačiau toje mokykloje Kauno centre, Miško gatvėje, aukštū žemiu, nei stovėjo baisusis buomas, vyko meninės gimnastikos treniruotės: „Tėvai, pavargę nuo to mano tąsymo, nuvedė į apatinį aukštą, ten aš iš karto susižavėjau – kaspinai, visa kita... Pagalvojau: čia – mano. Mokiausi su vyresnėmis, nesiėmniau lengviausios mažiukų programos. Didžiausia baumė man buvo nenuelti į treniruotę. Viską galėdavo atimti už blogesnį pažymj, bet – tik ne tai. Paskui patekau į specialią gimnasičių klasę. Būdavo rytinė treniruotė, po jos eidavau į šalia esančią mokyklą, tada – į valgyklą pietauti už talonus, vėliau – antra treniruotė. Taip bėgiodavau pirmoje–antroje klasėse, o anksčiau iš darželio pati trenerė mane pasimavo ir parvesdavo: visi eidavo pietų miego, aš – į treniruotę. Paskui prasidėjo varžybos, bendros stovyklos su mergaitėmis iš Vilniaus...“

Kauniečiai Zita ir Povilas Kliukevičiai kartu su pirmąja dukters trenere Violeta Šestakoviene jautė, jog Kristina labai gabia, tad, norėdami jai suteikti daugiau galimybę, susirado trenerę Vaidą Kubilię. Ši jaunąjį gimnastę apžiūrėjo, davė metus ruoštis ir sąrašą pratimų. Po metų Kristina be vargo visas užduotis atliko ir pateko į sostinę, kur didesnės perspektyvos. Mama išleisti bijojo, bet kaip to norėjo pati Kristina! Išvyko ir įsikūrė... trenerės namuose, turėjo ten savo kambariuką, jis iki šiol vadinamas „Kristinos kambariu“. Pas tėvus grįž-

davo savaitgaliais arba šie važiuodavo jos lankytis. Gimnastika susižavėjusi duktė ne visada norėdavo namo, o ir grįžusi į Kauną toliau treniruodavosi. Į akvariumą lėkė kuokelės, kamuoliai, dužo veidrodžiai, nes standartinio buto miegamajame erdvėje juos metyti buvo mažoka...

Savo amžiaus grupėse lygiu neturinti mergaitės kone nuo ketvirtos klasės pradėjo važinėti į netoli Maskvos esantį Novogorską, kur stovyklėdavo Sajungos rinktinės. Ménuo ar du – be šeimos, su mama – trumpiai pokalbiai telefonu. Kalbėdama ji, dar visai vaikas, verkdavo, nes ištverti ten tikrai būdavo labai sunku. Didžiulis krūvis – trys treniruotės kasdien – ir nuolatinis noras valgyti... Tévai iš namų nei skilandukų, nei šakočių nesiuntė – juos būtų atémusios prižiūrėtojos ir trenerės, kurios tikrindavo siuntinius. Maža to, per kambarius eidavo komisija ir ieškodavo slapta laikomo maisto, saldainių popierukų. Rausdavo viską – kilnodavo kone fotelių pamušalus, bet sportininkės sugalvodo būdų, kur ką sukišti.

„Būdavo, sulaukiame laisvos dienos, išlekiam į Maskvą ir tiek prisivalgome: bandelė su kopūstais, ledai – juk pilnas Arbatas tą siūlančiu bobulių. Paskui grįžti, pasisveri ir – į pirtį. Vyresnės ir tabletės visokias vartojo, o aš – apsirengiu, ką turiu, ir – bėgte į mišką, kad išprakaituočiau. Pora

šimtų gramų papildomo svorio buvo tragedija. Bet juk tai – stiklinė vandens... Ko tik prieš svérimą neprisigalvodavome. Svarstyklės – senovinės, su judančiomis svirtimis, tai trintukų tarp jų prikišdavome, nusirengdavome iki triusikų, bégiodavome į tualetą. Kai prisimenu – kaip kvaišos kokios... Stovinti už nugaras tai, kuri jau ant svarstyklę, už triusikų gumytės aukštyn timpteli. Svérėja nesupradsavo, kas darosi, – svirtys tik laksto. Nei aš dabar savo auklėtinį sveriu, nei ko reikalauju. Tik atsargiai pasakau prieš varžybas: „Gal prisižiūrėk, paderink“, – pasakoja lieknutė daili Kauno centro sporto mokyklos trenerė Kristina.

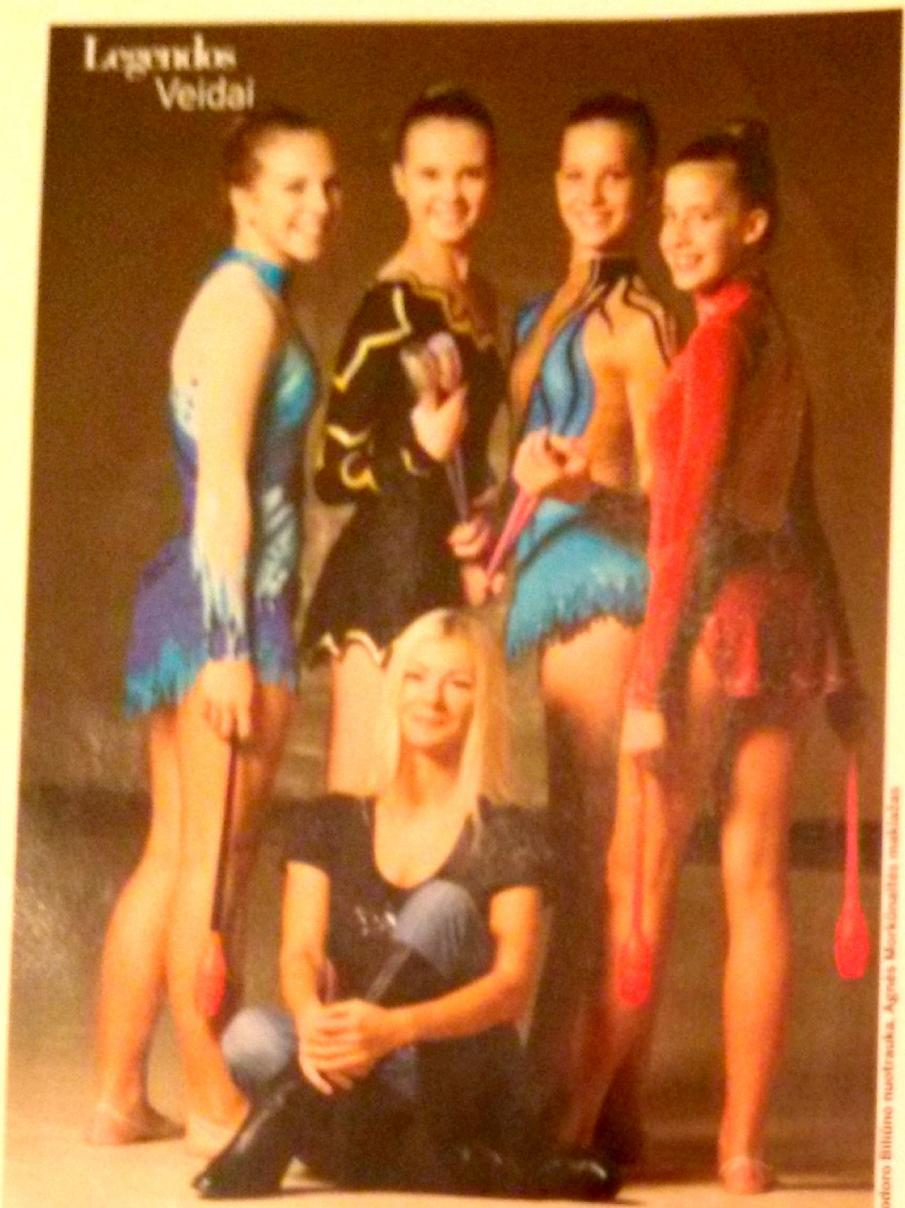
Kadaisė, apie 1988-uosius, kai tapo Sajungos jaunių čempione, Europos jaunių čempionato laimėtoja, būdama 160 centimetrų īgio ji tesvérė 32 kilogramus... „Nukūdino mane smarkiai. Pamenu, kartą einame visas Novogorske į valgyklą, o rusė trenerė šaukia: „Visoms – po kotletą, o Kliukvai (mane pagal pavardę vadino Kliukva, kas rusiškai reiškė „spanguole“) galima su bulve“, – prisimena Kristina.

Giežtą kūno linijų saugojimą ji vadina savo profesine liga. „Iki šiol, jei tik jaučiu, kad priaugau, bėgu krosą, lekiu į pirtį. Pamenu, net jau kaip trenerė atvažiavusi į varžybas Vilniuje mums skirtame kambariuke, kur vaišindavomės sumuštiniais ir kava, keistai jausdavausi. Būdavo, pro duris jeina ➤

Istorinė nuotrauka:
bebaigianti karjerą
garsioji Dalia Kutkaitė
ir dar tik kylanti
gimnastikos žvaigždutė
Kristina Kliukevičiūtė.
Tarp jų – dešimties metų
skirtumas

Būdavo,
sulaukiame
laisvos dienos,
išlekiam į
Maskvą ir tiek
prisivalgome:
bandelė su
kopūstais, ledai –
juk pilnas Arbatas
tą siūlančiu
bobulių. Paskui
grįžti, pasisveri ir
– į pirtį.

Legendos Veidai

Teodoro Biliūno nuotrasha. Agnės Morkinėtės nuotraukos

„Kai startuoja auklėtinės, puse žmonių žuri ne į jas, o į mane. Irankius gaudau kartu... Dabar, kai važiavau į Europos jaunių čempionatą, negalėjau pusės varžybų žiūrėti. Man viskas taip drebėjo, galvojau, kaip čia besivaržančiai mergaitės to neperduoti...“

Vaida Kubilienė, net krūpteliu ir automatiškai ranką su sumuštiniu už nugaras slepiu, nors ji dėl svorio mūsų neterorizavo“, – juokiasi iš baimių, išričiusi į sąmonę. Būdama greta, trenerė nejučia verčia pasitempti ir šiandien, nors dabar pamąsciusi Kristina sako, kad niekada jos nebijojo taip, kaip Novogorske rusių, kurios auklėtinėms galėjo ir šokdyne per veidą uždrožti, ką jau kalbėti apie rékimą, koneveikimą: „Bet visos tylėjome. Žinome – jei nusisuksi, protestuos, išeisi, tuo pat į tavo vietą stos kita. Baisu, bet kai pagalvoju – jei dabar reikėtų rinktis kelią iš naujo, vėl juo eičiau.“

Kristina ištės buvo geresnė už kitas Sąjungos suaugusiųjų rinktinės nares, bet jai koja kišo jauystė: „Klitukva dar spės, tegu stoja kita, vyresnė.“ „Vis galvojau: kai ateis mano laikas...“ – liūdnai šypteli Kristina. Draugijų tais laikais ji turėjo begalę. Aišku, gimnasčią „Bičiuliaus“ su rusėmis, kurios į mane gal ne kaip į pavojingą konkurentę, o labiau kaip į vaiką žiūrėjo. Labai draugavau su bulgarėmis, ispanėmis, laiškus vienos kitoms rašėme, siuntinukais keitėmės. Aikšteliuje būdavome varžovės, bet prieš startą palinkėdavome viena kita sekėmės“, – pasakoja. Sekmės 1986-aisiais, prieš

„Intervizijos“ taurės varžybas, Vokietijoje linkėjos konkurentės tikriausiai pasigailėjo: „Net mančią neturėjau, kad laimėsiu. Trenerė, matyt, išg. Juk tebuvau dešimtmmetis smarkiai karščiuojantis vaikas – prieš pat startą temperatūra pakilo iki 38,5 laipsnio. Po pratimo Kubilienė laikė mane, o aš žiūrėjau nereginičiomis akimis ir negalėjau patikėti, kad laimėjau pries bulgares. Tai atrode nepanaoma – juk varžėsi visos geriausios.“

Laimėjusi Europos jaunių čempionatą, Kristina pagaliau gavo ne tik krištolo taurę, bet ir ispanišką pinigų. Ką su jais daryti? Greitai nubėgo į pardutinę tėvams videko, dar kažko, ko pas mus nebuvavo. Visada pirmiausia stengdavosi ką nors pirkti ne sau, o broliui, tėvams, draugėms. „Pačią juk rinktinė aprengėdo „nuo – iki“. „Turėjau treninį, įrankių, tūpkyčių, kojinų. Net imdavau didesnes ar mažesnes, nei man reikia, kad galėčiau broliui Mindaugui, kitiems išdalyti“, – ji nepasikeitusi iki šiol. Nors gyvendama iš kulkus mokytojos atlyginimo dalytis tikrai turi mažiau kuo, savo auklėtinės pradžiugina bent jau saldainiais.

Mesti gimnastiką, kuri buvo visas gyvenimas, septyniolikmetė Kristina norėjo iškart, kai nepavyko išvykti į Barselonos žaidynes. „Buva labai geros formos. Rusai kvietė... Vieni nenorėjo pyktis su jais, kiti – išleisti. Paskui lūžo koja, prasidejo kitos traumas – raiščiai, skaudanti nugara. Iš bendrabučio Olimpiname sporto centre važiuodavau su ta skaudančia koja į treniruotes viešuoju transportu, dukturė persėsdama. Gipsas – iki kelių. Taip – į autobusą, troleibusą, paskui – į salę. Neturėjau konkurenčių Lietuvoje, po traumų išstорéjau. Ir sunku, ir skauda... Gipsą nusiėmiau per anksti.

Visi pradėjo spausti: tiek laiko siekei, pabandyk iki kitos olimpiados dar dirbti, negi imsi ir nutrauksi. Kartojau: mesiu, nenoriu, skauda, néra dėl ko Sajungoje, būdavo, né minutės neatspalaiduoji, nes konkurencija baisi, o čia – su kuo varžytis?

Sulaukiau 1996-ųjų Atlantos olimpiados. Tikrai nebuvalau ten geriausios formos, nors dabar, matau, dalyvauja ir vyresnės. Sako, kad tai – valkų sportas, bet labiau patyrusiai lengvai – bent jau žinai, dėl ko tą darai...“ – kalba Kristina.

Paskui ji dar pasirodė Lietuvos čempionate – norėjo jį laimeti dešimtą kartą ir jai pavyko, dalyvavo Baltijos žaidynėse, Europos čempionate ir pamažu perėjo į trenerės kelią.

„Sportuojant mokytis buvo neįmanoma, užtat jstojusi į Kūno kultūros akademiją viską tarsi pradėjau nuo pradžių. Esu tokia povelytota visomis prasmėmis. Mergaitės brėsta dylikos, o aš tą patyriau septyniolikos. Atėjau štai rugpjūčio pirmąją – auklėtinės mane praaugusios. Juokiaus, kad galėmiau trauktis? Savo miergaičių grupes turiu nuo 1998-ųjų. Užauginai vieną kartą, antrą, trečią, vėliau vieną auklėtinę į Europos jaunių čempionatą. Esu labai dékinga savo gimnastėms – jos iškendžia, kad žiemą salėje šalta – papūtus garas iš burnos eina, kad kartais prašomės į salę šeštadieniais. O aš vis suku galvą, kokius čia grailesnius kostiumus joms pasiuvus, kaip daugiau pasiekus...“

TIK FAKTAI

■ 1988-aisiais, būdama tryskis metu, Kristina Khukeličiutė tapo Europos jaunių čempione

■ Daugkartinė SSRS jaunių čempionė, SSRS suaugusiųjų čempionato prizininkė, dvieju „Intervizijos“ finansuojamais čempionatais, dviem kartu Lietuvos žaidynėse, dviem kartu Lietuvos čempionė

■ 1996-ųjų Atlantos olimpinų žaidynių dalyvė

Atsidaviau fanatiškai

Vaida KUBILIENĖ jau įkopusi į aštuntąją dešimtj, bet kai reikia, straksi, pati rodo pratimus vaikams – trenere ji tebedirba, tik sąmoningai rinkosi mažiausius, nepretenduodama siekti rezultatų aukščiausiu lygiu. Tam ji jau atidavė gražiausius metus. Ir – tikrai ne be reikalo.

Igimnastiką – tuomet nepažintą žemę – ėjo palengva, viską pati išmégindama: „Augau Kaune, Šančiuose. Susieidavome būrelis vaikų, ir viena merginė ėmė rodyti kažkokius judesius. Iškart parūpo, kur ji tokį sportą išmoko. Ogi – Kauno mokytojų seminarijoje. Baigiau Šančiuose septynias ar aštunias klases – net nepamenu, kiek reikėjo, ir pati savarankiškai susiradau tą seminariją, ištojau. Ten dirbo fizinio lavinimo mokytoja Onutė Sakalauskaitė, ir kažką stengėmės daryti – meninė gimnastika tik tik prasidėjo. Sporto halėje vyko Sajungos čempionatas, aš Jame dalyvavau – reikėjo šokti per kartą... Savo kūnų esu išbandžiusi viską nuo pačios meninės gimnastikos pradžios.

Sportavau, bet ta šaka dar buvo migla. Kol įvyko toks atsitiktinumas: Maskva rengė jaunų trenerių kursus, iš Lietuvos išvykome keturios. Ten pamaciau, kas išties yra meninė gimnastika, choreografija. Tuos užrašus tebeturiu, ir pažymėjimą, jog kursus baigiau aukščiausiu balu – penketu. Grįžsi čia puoliau kažko daryti ir sulaukiau milžiniško pasipriešinimo. Iš varžybų mamos išsivesdavo vaikus, ko tik nedarė. Visi maigė, maigė mane, bet nesumaigė. Gal turėjau pašaukimą, kad tuomet taip rimtais darbo ēmiaus?..“

Vaida karjerą pradėjo tuomečiuose Pionierų rūmuose, dar dirbo pagal Pedagoginiame institute įgytą anglų kalbos specialistės diplomą – dėstė net trijuose instituto fakultetuose. Beje, kadaise studijuoti pasirinkusi anglų kalbą, ji pataikė į dešimtuką – ilgus dešimtmecius teko būti ne tik Sajungos rinktinės darbuotoja, trenere, bet ir neoficialiai itin svarbiu žmogumi – vertėja.

„Rusų mokykloje dėščiau anglų, važinėjau į Juodšilius lenkų mokykloje mokyti fizinio... Tiesiog paprašydavo, ir negalėdavau atsakyti. Paskui Pionierių rūmuose vaikus mokydavau gimnastikos, o nuo devynių vakaro treniruodavausi pati. Keldavausi šeštą ryto, pramušdavau ledą vandens kibiriuke, nes gyvenau nešildomose patalpose, apsprausdavau ir važiuodavau į Juodšilius.“

Daliai Kutkaitei, didžiausiai savo žvaigždei, ir vėliau Kristinai Kliukevičiūtei Vaida Kubiliéné atidavė visą save, nes matė, kad jos – išskirtiniai talentai, asmenybės. Prieš kiekvieną Dalios star-

Vaida Kubiliénė (dešinėje) su viena gabiausiu savo auklėtinė Kristina Kliukevičiūtė ir pirmąja jos trenere Violeta Šestakoviene

tą trenerė palaikydavo ją už rankos, pažiūrėdavo į akis. Kristinai to beveik neteko patirti, nes jos didžiosios karjeros laikais Vaida jau buvo priprasita teisėjauti varžybose, tad visuomet būti šalia negalėjo. „Gimnastikai atsidaviau fanatiškai. Ir vyrų rinkausi žinodama, kad jis gali auginti vaikus, prižiūrėti namus. Manės juk niekados nebuvu. Turėjau kandidatų su volgom, namais, bet man reikėjo šeimos, vaikų. Laikiausi taisykles, kad vyras neturi būti aukščiau už mane niekuo. Šeimai išlaikti ir sau pakako iprastos algos, kurią gaudavau sporto mokykloje. Dviejų kambarių kooperatinį butuką nusipirkau pasiskolinusi po kažkiek rublių iš dvylukos žmonių. Gimdyti Rassos išvežė tiesiai iš salės. Su Sigute – panašiai. Parėjau iš treniruotės ir – gimdyti. Aišku, nieko gero... Bet buvau tokia. Namo grįždavau epizodiškai – pažiūrėti, ar viskas gerai. Nepažinojau né vieno dukterę mokytojo, nesu lankiusis mokykloje. Jos nebuvavo pirmūnės, bet nesikišau, pasakiau: „Kaip pasisési, taip turési.“ Kadangi visada žinojau, ko noriu ir siekiu, nustumdavau pašalinius dalykus, galvodavau apie tikslą. Man buvo svarbiausia sau įrodyti, kad galiu. Net sunku įsivaizduoti, kaip manės nejaudino ►

Net sunku įsivaizduoti, kaip manės nejaudino galimybę ką nors užsidirbtį, sukombiniuoti – net minčių tokį nebuvo. Tik dabar susimąstau apie tai. Aš tiesiog dirbau.

Marijus Žilius nuotrauka. Ingos Pilvininkojos mokyklos

me gavę to, ką turime. Todėl pasverdavau, geriau turėti bronzos medalį ar - jokio. Visko, ką teko patirti, neišpasakosi..." – nutęsia trenerė, kadaise Sąjungos rinktinėje savo autoritetu padėjusi skintis kelią lietuvėms („vsi žinojo, kad mano treniruotas vaikas bus organizuotas“).

1983-aisiais prieš Tautų spartakiadą ir tuo pat metu vykstantį Sąjungos čempionatą Vaidai pa- siūlė fantastišką kelionę į Australiją ir Naująją Zelandiją, tačiau ji neišvyko. Dalia Kutkaitė tose varžybose laimėjo dešimt aukso medalių. Tai – re- kordas. „Jos netreniravo jokie Sąjungos treneriai, aš ten visus treniravau“, – šypteli Vaida Kubilienė, maskviškių kolegių vadinta „europiete“. Alkoholio niekada nevartojusių trenerę rusai išmokė gerti kavą ir... degtinę – ją maktelėdavo užsimerkusi ir iš šleikištulio užspaudusি nosj. Kaip kitaip tvarkysis reikalus?..

Tuo laiku ir Dalia Kutkaitė, ir jos trenerė buvo nepaprastai popularios, atpažistamos, mylimos. Dėl to Vaida Kubilienė 1988-aisiais pakviesta į pirmojo konkurso „Gražioji vilnietė“ vertinimo komisią – čia, be jos, buvo dar viena dama, legendinė aktorė Vaiva Mainelytė. „Niekam, net pačiai miei, nesu sakiusi, kad dabartinės Ingridos Sabonienės pergalę tuomet lémė mano balsas, – šypsosi trenerė, savo balsavimo lentelėje išrašiusi jos vardą pirmuoju numeriu, o pagrindinės varžovės – paskutiniu. – Ingrida buvo verta laimėti.“

Kodėl šiandien Vaida Kubilienė neišaugina naujų čempionių? „Baigiau viską, supratau, kad daugiau nieko nepadarysiu, ir nusiploviau su tuo meistrišku mu. Suprantu, maža Lietuva negali aukštų lygiu puoselėti šimto šakų, dėl to niekam nepriekaištauju. Kai dirbau su Dalia, treniruotėms salę turėjau, kiek norėjau – ryte, kiek norėjau – vakare. Dirbdama su Kristina iš dalies – irgi. O dabar valanda saleje kainuoja du šimtus litų.

Jei rasčiau mergaitę – gimnastikos genijų, apie ketverius penkerius metus reikėtų dirbti ištisą dieną, čia būtų tokie milijonai... Kartą kažkas iš garsią krepšinio žmonių paklausė, kodėl nebėra čempionių. Atsakiau, kad jei laimėčiau „Aukso puodą“, gal ir mėginciau talento ieškoti. O jis émė juoktis: „Manai, su vienu milijonu olimpietę parengsi?“ Tada reikėjo būti talentinga trenere ir rasti talentingą gimnastę, o visa kita buvo ant lėkštutės. Tik dirbk. Visos išvykos, varžybos suorganizuotos. Aplankiau penkiasdešimt penkias šalis. Mano šakai tada buvo gerai, o dabar?..“ – tik skésteli rankomis.

Trenere iki šiol dirbanti Vaida Kubilienė turi fenomenalių savybę: auklėtiniai visais laikais jos klauso. Nereikia rékti, pasiduoti emocijomis, užtenka pasakyti griežtu balsu, ir niekam nekyla noro gincytis. Taip buvo Dalias Kutkaitės laikais, taip yra šiandien

galimybė ką nors užsidirbti, sukombinuoti – net minčių tokį nebuvu. Tik dabar susimąstau apie tai. Aš tiesiog dirbau“, – pasakoja trenerė.

Nemenkas skandalas kilo, kai Vaida Kubilienė nepriémė treniruotis savo dukters Rasos. Apie tai net rašė laikraštis „Sportas“. O ji pati ir šiandien jaučiasi teisi: „Turėjau parengusi stojamųjų testus iš kelių pratimų, ji nieko nepadarė, neturėjo gimnastės duomenų, tad kaip priimti? Rasa pasuko į šokius, baigė choreografiją. Sigutė – fizinį Pedagoginiame. Abi dabar treniruoja vaikus.“

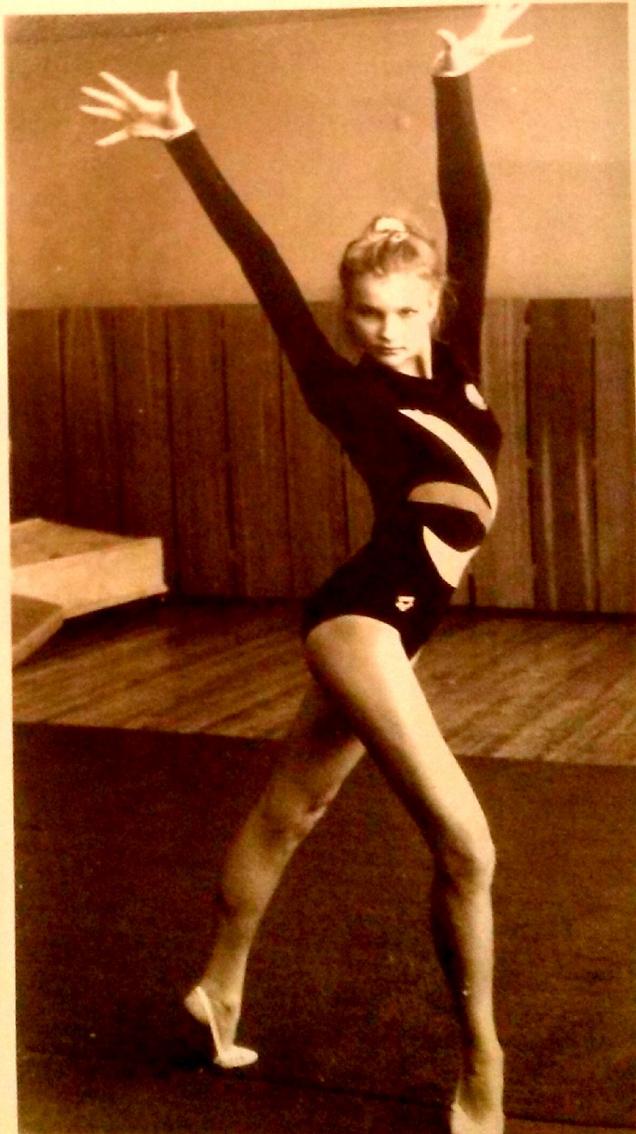
Apie Vaidą Kubilienę anais laikais sakydavo: su ja jézusmarija, bet savo padaro.

„Su manim tikrai buvo sunku čia, o tarptautinėje arenoje niekada nešokau niekam į akis. Akių niekam nedraskydavau, jei žinodavau, kad tai pakenks bendram reikalui. Kitu atveju tikrai nebūtu-

Marius Žilėliaus nuotrakka

Yra ir kitas gyvenimas

Erika MEŠKAUSKAITĖ (dabar ČIPKIENĖ) spėjo padaryti karjerą net keliose srityse: su Sajungos rinktine 1987-aisiais tapo meninės gimnastikos grupinių pratimų pasaulio vicečempione, 1989-aisiais vykusiamame pirmajame grožio konkurse „Mis Lietuva“ išrinkta Mis gracieja, itin sėkmingai užsienyje dirbo modeliu, dabar treniruoja vaikus ir, sako, puikiai galėtų išmèginti save sveikos gyvensenos mokymo srityje – tam turi išsilavinimą ir patirties.

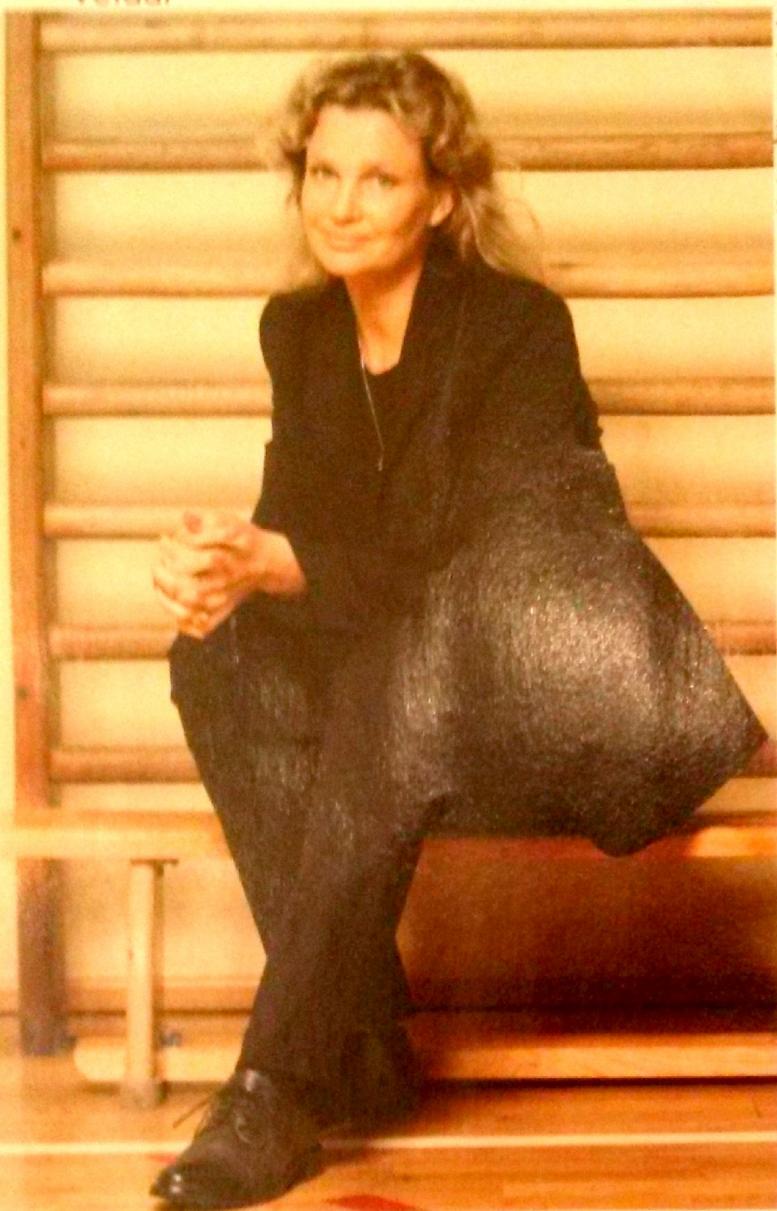

Daug ko pasiekti Erikai padėjo grožis ir stiprus charakteris. Tokia – valinga, tvirta – ji ir šiandien

„Dabar žiurėdama į mokinės matai save. Kai kuri nors burba, galvoju: „Paburbuliuk, paburbuliuk, ir aš taip dariau.“ Jei kuri sako, kad ką nors skauda, jaučiu, ką jai skauda, ir žinau, dėl ko. Viską jaučiu kaip sportininkė, nes viską savo kailiui išbandžiusi“

Kažkada į vaikų darželį užsukusi trenerė atkreipė dėmesį į iškirtinai gražią mergaitę ir pakvietė į gimnastikos treneriuotę. Lygiai tą patį dabar daro pati Erika – būsimų auklėtinų ieško mažujų ugdymo įstaigose: „Čia – elitinis sportas, reikia duomenų – perlaužti vaiko nesinori. Beveik vienas reikia priimti, jei norime išsilaikyti. Tik laiko turime mažai – norint išugdyti gimnastę, tenka labai daug dirbti, o salę gauni puantros valandos... Gimnastika – tikra juvelyrka, viskas svarbu – pirštukai, keliukai.“

Erika apie save kalba kritiškai: visai neturėjo duomenų, buvo kūdutė – vienas kaulas. „Viską išlaužiau per jégą. Pamenu, atvažiavo Sajungos rinktinė, laikėme normatyvus. Dariau tiltelį, ištiesiau kelius. Prieina mano trenerė ir rusams pakomentuoja: „Manote, tai – lankstumas? Ne – charakteris.“ Per jį gyvenime viską pasiekiau. Taip pat išvaizda labai padėjo patekti į rinktinę. Apskritai grožis,

ūgis, kojų ilgis gimnastei labai svarbus."

Atvykusi pirmiausia į Sąjungos jaunių rinktinę, Erika jau per pirmą treniruotę darydama šuo- li susilaužė koją. Antrąsyk čia ji buvo pakiesta jau kaip Lietuvos atstovė – pasaulio čempionatu naudota lietuvių trenerės Aldonos Giriūnienės kompozicija. Grupiniams pratimams graži 172 centimetrų ūgio sportininkė kaip tik tiko.

„Man labai pasisekė, nes kitos veržėsi į rinktinę, o aš – laimės kūdikis; ir ten patekau, ir medalį parvežiau. Tuomet tikrai buvo mergaičių, turinčių geresnių duomenų, bet jos neišvažiavo: tai mokslai, tai dar kas. O aš išvažiavau, nors sirgau, temperatūra pakilo iki 38 laipsnių, lauke – minus trisdešimt. Atsimenu, Maskvoje laukiu autobuso ir į medį daužau kojas – galvojau, man jas amputuoti teks, nes nušals. Kai atvažiavau į Novogorską, iš akių pūliai bėgo, bet vien atvažiavau...“ – prisimena.

Novogorske režimas – įtemptas. Krosas, choreografija, pirma treniruotė, antra – iš viso aštuonios valandos sportui. Maisto nedaug, bet jis labai kokybiškas. Tik gimnasčių lėkštę turinio kontrastas su ten pat valgančių krepšininkų buvo juokingas: kalnas makaronų su vištiena Vladimirui Tkačenkaitei ir didele lėkštėje pūpsantis šaukštasis juodujų ikru bei gabalėlis sviesto kiekvienai merginai. Erika galėjo valgyti daugiau ir bet ką – kad svoris keičiasi, pajuto tik po keturiasdešimties, o iki tol ją visada vienodai laibė rinkdavosi svarstyklėms tikrinti.

Rinktinė jai padėjo išpildyti svajonę išvykti į užsienį. Vengrija, Prancūzija, JAV, Jungtiniai Arabų Emiratai, kur oro uoste su kitomis gimnastėmis žengė raudonu kilimu. Iš trisdešimties laipsnių šalčio Maskvoje pateko į tiek pat laipsnių karštį, o pasiromydą rengė vilkėdamos specialiai pasiūtus treningus – plikomis kojomis musulmoniškame krašte būti nevalia...

Po sidabrinio pasaulio čempionato Erika žinojo – abu jos keliai subyrėje: „Supratau, kad daugiau neatlaikysiu, – vidiniai meniskai trūkė. Nuėjau pas garsųjį mikrochirurgą Kęstučių Vitkų, jis pasakė: „Galiu išlisti, bet nežinau, ar po dešimties metų dar vaikščiosi.“ Nusprendžiau nerizikuoti.“

Kadangi stuburas nuo krūvių buvo iškrypęs, Erika daug kabėjo ant sielenės. Nugara patiesėjo, o būdama devyniolikos ji įtugelėjo dar šešis centimetrus, užtat po gimnastikos iškart galėjo imtis kitos – modelio – karjeros.

Į Niujorką 1989 metais Erika išvyko koncertuoti su grupe „Oktava“. Manhatane priėjės žmogus paklausė, ar įspūdingos išvaizdos mergina – ne modelis: „Tai gal norite išbandyti?“ Kodėl gi ne? Paėmė vizitinę kortelę, po kurio laiko ji grįžo į JAV ir mokėsi kitaip vaikščioti, pozuoti. Labiausiai patiko visokie sportinio stiliums šou, kur be vargo galėdavo iki nosies išskelti įtemptą koją. Čia – tik duok jai pasireikšti. „Kai gavau pirmą darbą, negalėjau suprasti, kodėl už dvi valandas man moka tris šimtus dolerių, nes už du sidabro medalius sumokėjo dviečimties dolerių premiją. Buvau jau devyniolikos, o ištės – visiškas vaikas. Net į kai kuriuos darbus nepriėmė – per jaunai atrodžiau. Per dve-

Erika Meškauskaitė (stovi viduryje) – tarp pirmojo Lietuvos grožio konkursu prizininkų

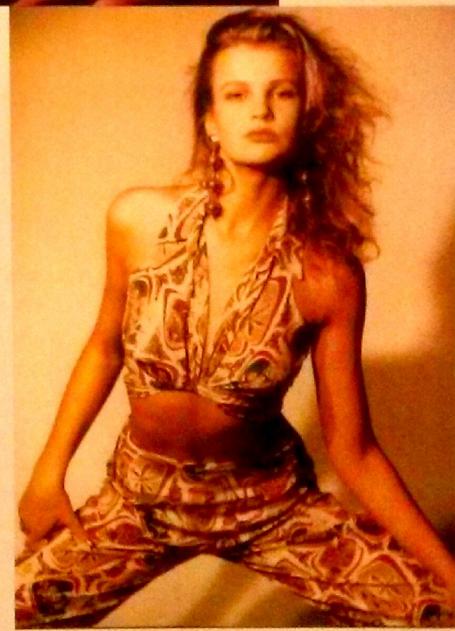
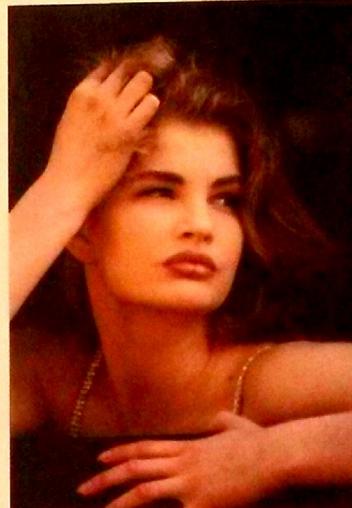
juos metus Niujorke apsišlifavau. Po režimo ten – tokia laisvė, kad nežinai, ką su ja daryti. Iš pradžių tiesiog eidavau nesustodama su žemėlapiu rankose, net kojas naktimis nuo vaikščiojimo mėšlungis traukdavo.

Iš Amerikos išvykau į Italiją – iš viso gyvenau aštuoniose pasaulio šalyse, dirbau tikrai rimtai, užsakymų ilgai neteko laukti. Daug praradau tuo metu, kai visur reikėjo vizų. Būdavo, gaunu pasiūlymą Brazilijoje, bet, žinau, jei iš Italijos išvyksiu – nebegriju“, – pasakoja Erika.

Į Vilnių ji grįžo jau dviečimt aštuonerių. Tada suskubo studijuoti sveikos gyvensenos pedagogikos Pedagoginiame universitete, baigė švietimo vadovybos magistrantūrą. Taip pavėluotai viskas susiklostė, juk modelio darbas, kaip ir gimnastika, – jauniems. Už tą jaunystę, gražiausius metus ir mokami dideli pinigai. Erika ištakėjo, susilaukė sūnaus – dabar jam dylikia, pradėjo treniruoti mergaites taikydama savo principą: salėje – griežta, o už jos durų – gera draugė, net mama: „Pirmiausia turi būti žmogus, o tik paskui – treneris.“

Šiandien ji – žaliavalgė, vis dar atrodo kaip modelis. Tačiau to darbo imtis nesiryžtų. Kartą Juozas Statkevičius įkalbėjo užlipti ant podiumo, bet paskui ji jautėsi prastai: „Supratau, kad nebegaliu eiti į mišią žmonių. Man reikia privatumo.“

Dabar jai smagiausia matyti, kaip gražėja treniruojančios mergaitės – tampa plastiškos, kūnas dailėja, raumenukų randasi ten, kur reikia. „Kad šis sportas – labai gražus, sutiks visi. Bet gyvenimas ir paskui suteikia daug galimybių“, – sako Erika Čipienė, pati pasinaudojusi visomis progomis. ■

Modelio darbas jai padėjo pažinti pasaulį, igyti gyvenimo patirties. Eriai nestigo užsakymų, ji dalyvavo įvairiuose šou, pozavo viršeliams